

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 299/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

1/2011. (I. 12.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. május 13-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. január 12-én – dr. Kozma Ákos elnökhelyettes, testületi tag távollétében - megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2010. május 13-án, a Szigetszentmiklósi Rendőrkapitányságon terjesztette elő panaszbeadványát a vele szemben 2010. május 7-én foganatosított rendőri intézkedések miatt, majd 2010. május 25-én tartott meghallgatása alkalmával azt kérte, hogy sérelmei kivizsgálását a Testület végezze el.

Előadása szerint az említett napon este 10 óra körül a helyi italboltba ment kerékpárral. Amikor a bolt előtt leszállt a kerékpárról, egy rendőrautó állt meg mellette. A szolgálati járműből egy rendőr szólt hozzá, és a következőket mondta: rendőrség, igazoltatás, majd kérte a panaszos igazolványát. A panaszos azonban jelezte, hogy az iratait nem tartja magánál. Ekkor az öt megszólító rendőr és két rendőrnő is kiszállt az autóból.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos megjegyzi, hogy még soha nem igazoltatták, ezért nem tudta, mit kell tennie az adott helyzetben, azonban az iratai valóban nem voltak nála, és a kerékpárján sem volt világítás. A rendőrök arra kérték, hogy fújjon alkoholszondát, de azt sem tudta hogyan kell, mert korábban még nem szondáztatták meg. A szonda a rendőr szerint azt mutatta, hogy a panaszos fogyasztott alkoholt. Ezzel összefüggésben a panaszos előadja, hogy dél körüli időben ivott egy fél dl konyakot és két üveg sört, azonban attól kezdve az intézkedésig már tíz óra is eltelt.

A történeteket követően a panaszos az adatait lediktálta a rendőröknek, a szabálysértés elkövetését elismerte. Úgy gondolta, hogy az intézkedés véget ért, ezért megfordította a kerékpárját és el akart indulni hazafelé, amikor azonban az egyik rendőrnő kiabálni kezdett, a férfi rendőr pedig a panaszost – kezeit hátracsavarva – megbilincselte, majd beültette a szolgálati járműbe.

A panaszos sérelmezi, hogy a bilincs feltörte a kezeit, és az eszköz által okozott fájdalmat még a panasz előterjesztésekor is érezte. Előadja továbbá, hogy az eseményeket az italbolt előtt állva többen figyelemmel kísérték, ami rendkívül megalázó volt számára. Hozzáfűzi, hogy az egyik intézkedő rendőr úgy kiabált vele, mint egy bűnözővel.

Az események előzményeként előadja, hogy már négy éve rokkantnyugdíjas (pszichiátriai beteg), valamint látási fogyatékos is. Korábban belgyógyászati ellátásban részesült, és csak azért nem maradt bent a kórházban, mert a feleségét és az édesanyját is ápolja. Hozzáfűzi, hogy aznap reggel, amikor dolgozni ment, rosszul lett a vonaton, délután pedig egy buszmegállóban, ezért kórházba szállították. Este fél nyolc körül hagyta el a kórházat, és kilenc óra körül érkezett haza. Vacsora után észrevette, hogy elfogyott a cigarettája, és ezért szaladt el az italboltba. A nap eseményei miatt még az intézkedés idején is gyengének érezte magát, és nem is volt teljesen tisztában azzal, hogy mi is történik vele.

A rendőrök beszállították a Törökszentmiklósi Rendőrkapitányságra. Az ügyeletes tiszt – elmondása szerint – tisztességesen viselkedett vele, de az intézkedő rendőr ott is kiabált. A befogadás után kb. egy órát várakozott a fogdában, holott a rendőröknek jelezte, hogy beteg, kórházban volt, elég rossz a fizikai állapota.

Az intézkedés végeztével megkérdezte a rendőröket, hogy hogyan jut haza, amire az ügyeletes tiszt azt válaszolta, majd hazaviszik. Valamilyen papírt is aláírtak vele, de a tartalmát nem ismerte meg, és másolatot sem kapott belőle.

Éjfél körül az intézkedő rendőr felszólította a panaszost, hogy menjen be a parancsnokhoz, és köszönje meg azt a szívességét, hogy hazaviszik. Mivel azonban a megaláztatásokból a panaszosnak elege volt, azt mondta, hogy senkinek nem köszön meg semmit, inkább hazamegy egyedül. Az intézkedő rendőr ekkor az ajtóra mutatott, és felszólította, hogy távozzon. Így a panaszos rossz fizikai állapotban és legyengülve, gyalog volt kénytelen hazamenni T. városból, ami körülbelül 14 km. Ismerőseitől sem tudott a hazajutásban segítséget kérni, mivel idegességében nem jutott eszébe telefonszám, és saját telefonja sem volt nála.

Elmondása szerint „teljesen megsemmisülten” ért haza édesanyjához, aki már nagyon aggódott, hol jár ilyen hosszú ideig, és akinek segítségre volt szüksége a lefekvésben. Nem gondolta, hogy egy szabálysértés elkövetése miatt ilyen meghurcoltatásban lehet része, vagyis hogy megbilincselik, fogdába csukják, majd rossz egészségi állapota ellenére gyalog

hazaengedik. A panaszost annyira felzaklatták a történetek, hogy a kórházból hazaérkező felesége kihívta hozzá az ügyeletes orvost, és csak a tőle kapott injekció hatására sikerült elaludnia.

A panaszos hozzáfűzi, hogy nem tartja magát erőszakos embernek, inkább visszahúzódo természetű, és fiatal kora óta templomba jár. Az egész falu ismeri, soha senkit nem bántott meg, és úgy érzi, hogy kiérdemelte az emberek szeretetét és tiszteletét.

A fentiek alapján kéri a vele szemben végrehajtott intézkedések vizsgálatát, különösen annak megítélését, hogy a rendőrök eljárásuk során visszaéltek-e a hatalmukkal, indokoltan alkalmaztak-e bilincset és zárták fogdába, végül emberséges magatartást tanúsítottak-e, amikor rossz egészségi állapota ellenére gyalog küldték haza.

2) A Testület kérésére a panaszos megküldte az intézkedés napján 7 óra 14 perc és 7 óra 47 perc közötti időben végzett belgyógyászati vizsgálatról kiállított orvosi leletet.

A dokumentum tanúsága szerint a panaszos aznap reggel munkába indult, azonban rosszul érezte magát, ezért visszafordult, és orvosi vizsgálaton jelent meg.

A vizsgálatot végző orvos a panaszosnál a következő diagnózist rögzítette: magasvérnyomás-betegség, angina pectoris (szívtáji fájdalom), egyszerű idült bronchitis (hőrgyhurut) és kevert hyperlipidaemia (zsírsanyagcsere zavar).

Az eljáró orvos a panaszosnak gyógyszerek felírása mellett három nap elteltével a vizsgálat megismétlését javasolta.

3) A panaszos szintén a Testület rendelkezésére bocsátotta az intézkedés napján a H. Kórház és Rendelőintézet által kiállított ambuláns kezelőlapot.

A dokumentum tanúsága szerint a panaszos egy buszmegállóban lett rosszul, ahonnan mentő szállította be a rendelőintézetbe, ellátását 16 óra 25 perckor kezdték meg.

A kezelőlapon az olvasható, hogy a panaszos kórházi felvétele nem volt indokolt. Panaszai hátterében collaptiform rosszullét (tünetei: sápadtság, verejtékezés, émelygés) állhatott, amelyet gyógyszer szedése is okozhatott, de pszichiátriai okok is szerepet játszhattak benne. A diagnózis: deluzív zavar (paranoid, téveszmés zavar), syncope (rövid ideig tartó, múltó eszméletvesztés) és collapsus (az agytörzs vérellátási zavara, ájulás).

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A panaszossal szemben fellépő rendőrök a sérelmezett eseményekről az alábbi tartalommal készítették jelentést.

2010. május 7-én 22 órakor a panaszossal szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdésének I. fordulója alapján igazoltatást, a 31. § (1) bekezdése alapján személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását, illetve a 33.

§ (2) bekezdése f) pont I. fordulata értelmében szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítását hajtották végre.

Az intézkedések végrehajtása során az Rtv. 48. § c) és d) pontjai alapján – szökés megakadályozása és ellenszegülés megtörése érdekében – a panaszos kezeit megbilincselték.

A kényszerítő eszközt 22 óra 10 perctől 22 óra 30 percig alkalmazták a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek hátra bilincselésével.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírásaként az eljáró rendőrök előadták, hogy a panaszban megjelölt napon 22 órakor észlelték, hogy az intézkedés későbbi helyszínén egy személy – a panaszos – világítás nélküli kerékpárján ülve, imbolyogva közlekedik. A panaszost a rendőrök intézkedés alá vonták. A panaszos személyazonosságát igazoló okmányt nem tudott átadni, ezért adatait bemondás alapján ellenőrizték az ügyeleten keresztül a nyilvántartásból. Mivel a rendőrök azt tapasztalták, hogy a panaszos a kerékpárral nem kellően stabilan közlekedett, alkoholszondát alkalmaztak vele szemben. A kézi, Drager típusú alkoholszonda 0,97 mg/liter véralkoholszintet mutatott. A rendőri jelentés megjegyzi továbbá, hogy a panaszos kerékpárjára világítás sem volt felszerelve.

A panaszossal az eljáró rendőr közölte, hogy cselekményével több szabálysértést követett el, amelyek miatt feljelentést tesz ellene. A panaszos a szabálysértések elkövetését elismerte, azonban amikor a rendőr közölte vele, hogy jegyzőkönyvet töltsön ki a helyszínen végzett alkoholszondás ellenőrzésről, a panaszos azt mondta: „Jelentsél fel, de én megyek!”, majd kerékpárját tolván elindult.

A rendőrök többször felszólították a panaszost, hogy rendőri intézkedés alatt áll, ezért köteles a helyszínen maradni. A panaszos azonban ennek nem tett eleget, és kerékpárját tolván haladt tovább. Ekkor az egyik rendőr a panaszos után ment, és mivel a további felszólítások hatására sem állt meg, vele szemben bilincset alkalmazott, továbbá közölte, hogy szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítja a Törökszentmiklósi Rendőrkapitányságra.

A panaszos kerékpárját a rendőrök átadták az egyik – a rendőri jelentésben név szerint említett – ismerősének, aki a saját udvarán elhelyezte azt.

A Törökszentmiklósi Rendőrkapitányságra beérkezve a panaszos hajlandó volt az általa elkövetett ittas vezetés szabálysértéssel összefüggésben végzett alkoholszondás vizsgálatról készült jegyzőkönyvet aláírni.

A panaszos elbocsátásakor az egyik eljáró rendőr – betegségére tekintettel – felajánlotta neki, hogy a rendőrök hazaszállítják, a panaszos azonban a segítséget visszautasította, és gyalog indult hazafelé.

A jelentés tanúsága szerint az intézkedés során sérülés és anyagi kár nem keletkezett. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján az előállított a hozzátartozója vagy képviselője kiertetését nem kérte. A panaszos az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról a tájékoztatót, továbbá az előállítás idejéről szóló igazolást megkapta. Továbbá az előállító helyiségben

történő elhelyezéssel kapcsolatban jogairól és kötelezettségeiről írásos tájékoztatást kapott a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) 2. §-ának (8) és (9) bekezdése, valamint a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás) 36/A. §-a alapján.

Az előállítás oka 2010. év május 7-én 23 óra 55 perckor megszűnt, a panaszos szabadon bocsátása ekkor megtörtént.

A jelentéshez csatolt Nyilatkozaton a panaszos aláírásával igazolta, hogy a jogorvoslati jogára vonatkozó kioktatást az Rtv. 92. és 93. §-ai alapján megkapta, az előállítás okáról és annak várható időtartamáról az Rtv. 33. § (4) bekezdése értelmében szóban tájékoztatást és írásban igazolást kapott, végül az előállító helyiségben történt elhelyezésével kapcsolatban a BM rendelet és ORFK utasítás alapján jogairól és kötelezettségeiről írásos tájékoztatást vett át. A megfelelő szövegrész aláhúzásával jelezte továbbá a panaszos, hogy az intézkedéssel és a kényszerítő eszköz alkalmazásával szemben panasszal él.

A jelentéshez mellékelve megküldött parancsnoki vélemény és kivizsgálás a panaszossal szemben végrehajtott intézkedéseket jogszerűnek és szakszerűnek, a kényszerítő eszköz – bilincs – alkalmazását szintén jogszerűnek és szakszerűnek minősítette, továbbá a panaszolt események kapcsán megállapította, hogy a rendőrök eljárása megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

2) A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott iratok között megtalálható a panaszos által aláírt Nyilatkozat arról, hogy öt órát meghaladó fogvatartása esetére élelmet nem kért, fogva tartása ideje alatt nem kérte dohányzás lehetőségének a biztosítását, továbbá sérülés vagy betegség miatt nem kért sürgős orvosi ellátást.

3) A rendőrség megküldte az előállított/elővezetett személy jogairól, kötelezettségeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről szóló tájékoztatót, amelyen a panaszos aláírásával igazolta, hogy abból egy példányt átvett.

4) A panaszos előállításának időtartamáról szóló igazolás tanúsága szerint szabadságának korlátozása 2010. május 7-én 22 órától 23 óra 55 percig tartott. A panaszos hozzátartozó vagy képviselő kiértesítését nem kérte, jelezte ugyanakkor, hogy a rendőri fellépéssel szemben panasszal él.

5) A Testület a panaszos állítását igazolandó térképen mérte le az intézkedés helyszínének távolságát a Törökszentmiklósi Rendőrkapitányságtól. Ez a távolság kb. 11,3 km, amelyet gyalogosan kb. 2 óra 15 perc alatt lehet megtenni.

III.

A Testület a panasz eljárás keretében vizsgálta a panaszos igazoltatásának, előállításának, valamint a bilincs alkalmazásának jogszerűségét, valamint azt, hogy a rendőrök eleget tettek-e az intézkedéssel összefüggésben felmerülő kötelezettségeiknek.

Az eljárás során a Testület megállapította, hogy a panaszolt intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, az 54. § (1) bekezdésében rögzített emberi méltóságát, az 55. § (1) bekezdésében szabályozott személyes szabadágát, az 59. § (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való jogát, továbbá a 70/D. § (1) bekezdésében rögzített testi épséghez való jogát.

1) A Testület elsőként a panaszos igazoltatásának jogszerűségét értékelte.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy „a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”. Az Rtv. előírásait a Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdésében az alábbiakkal egészíti ki: „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli”.

A hivatkozott rendelkezések egyértelműen rögzítik, hogy a rendőr köteles intézkedést kezdeményezni, ha szabálysértő magatartást észlel. Jelen esetben a rendőrök a fellépés okaként azt adták elő, hogy a panaszos a késői órában világítás nélküli kerékpárján ülve, imbolyogva közlekedett, vagyis felmerült annak a gyanúja, hogy magatartásával megsértette a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 4. §-ának (1) bekezdésében rögzített előírást („járművet az vezethet, aki [...] a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt nem áll, és szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol”), az 5. § (1) bekezdésében foglalt követelményt („a közlekedésben olyan járművel szabad részt venni, [...] amely a jogszabályban meghatározott műszaki és környezetvédelmi feltételeknek megfelel”), továbbá az 54. § (6) bekezdésének előírásait („a kerékpárt éjszaka és korlátozott látási viszonyok között a külön jogszabályban meghatározott lámpákkal kell kivilágítani”).

Az iratok tanúsága szerint továbbá a rendőrök ittas vezetés szabálysértése miatt készítettek jegyzőkönyvet, vagyis ezen cselekmény elkövetésének a gyanúját is fennállónak tekintették. Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szabs. r.) 42. § (1) bekezdése értelmében ittas vezetés szabálysértését követi el az, „aki nem gépi meghajtású járművet szeszes italtól befolyásolt állapotban vezet vagy hajt”.

A fentieket tapasztalva döntöttek úgy a rendőrök, hogy a panaszost intézkedés alá vonják. Előbb az Rtv. 29. §-ának első fordulatában rögzített rendelkezés értelmében felszólították személyazonossága igazolására, majd az Rtv. 44. §-ában biztosított felhatalmazással élve, ittasága ellenőrzése céljából vele szemben alkoholszondát alkalmaztak.

A 29. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr a feladata ellátása során – egyebek mellett – igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében kell megállapítani.

A panaszos a beadványában maga is elismerte, hogy a kerékpárján nem volt világítás, és a nap folyamán korábban fogyasztott alkoholt.

A Testület utalni kíván töretlen gyakorlatára, miszerint a szabálysértési tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja, ugyanis a Testület nem járhat el szabálysértési hatóságként, szabálysértési felelősség fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítására hatásköre nem terjed ki. Azt azonban az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján vizsgálnia kell, hogy a rendőrség kellő körültekintéssel és megfelelő jogalapra hivatkozva járt-e el akkor, amikor szabálysértés elkövetésére hivatkozva a panaszost a fentiek szerint intézkedés alá vonta.

A Testület a panaszos előadását és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott információkat is figyelembe véve arra a megállapításra jutott, hogy a konkrét esetben a panaszos magatartása kapcsán fennállt a szabálysértés elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely miatt a panaszost az eljáró rendőrök jogszerűen és indokoltan hívták fel személyazonossága igazolására.

A fentiek alapján a Testület a panaszos igazoltatását jogszerű és indokolt rendőri intézkedésnek minősítette, amelynek végrehajtásával a rendőrség nem valósította meg a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának megsértését.

2) Mivel a rendőrök azt tapasztalták, hogy a panaszos a kerékpárral nem kellően stabilan közlekedett, alkoholszondát alkalmaztak vele szemben. A kézi, Drager típusú alkoholszonda 0,97 mg/liter véralkoholszintet mutatott.

Beadványában a panaszos maga is elismerte, hogy a nap folyamán korábban fogyasztott alkoholt.

Az Rtv. 44. §-ának (1) bekezdése alapján pedig a rendőr a rendőr – egyebek mellett – ellenőrizheti a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait, továbbá jogosult arra, hogy a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta adására kötelezze.

Az eset körülményeit és a vonatkozó jogszabályi előírásokkal összevetve a Testület megállapította, hogy az eljáró rendőrök megfelelő jogszabályi felhatalmazás birtokában kérték a panaszost arra, hogy véralkoholszintjének ellenőrzése érdekében fújja meg az alkoholszondát.

A Testület ezért az alkoholszonda alkalmazását jogszerűnek minősítette, és megállapította, hogy annak következtében nem valósult meg a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának megsértése.

3) A panaszos igazoltatását és az alkoholszonda alkalmazását követően sor került előállítására is, amely intézkedés jogszerűségének a vizsgálatát a Testület szintén elvégezte.

A panaszos – előadása szerint – igazoltatását követően az adatait lediktálta a rendőröknek, a szabálysértés elkövetését pedig elismerte. Majd mivel úgy gondolta, hogy az intézkedés ezzel

véget ért, megfordította a kerékpárját és el akart indulni hazafelé, amikor az egyik rendőrnő kiabálni kezdett, a férfi rendőr pedig a panaszos kezeit hátracsavarva a panaszost megbilincselte és beültette a rendőrautóba. A történetek kapcsán a panaszos több alkalommal is említi beadványában, hogy korábban nem volt még rendőri intézkedés alanya, ezért nem tudta, mi a teendője az igazoltatás során, vagy hogy miként kell megfűjni egy alkoholszondát.

A rendőrök előadása szerint az eljáró rendőr a panaszossal közölte, hogy cselekményével több szabálysértést is elkövetett, amelyek miatt feljelentést tesz ellene. A panaszos a szabálysértések elkövetését elismerte, azonban amikor a rendőr jelezte, hogy jegyzőkönyvet tölt ki a helyszínen végzett alkoholszondás ellenőrzésről, a panaszos azt mondta: „Jelentsél fel, de én megyek!”, majd kerékpárját tolva elindult. Ekkor a rendőrök többször közölték a panaszossal, hogy rendőri intézkedés alatt áll, ezért köteles a helyszínen maradni, a panaszos azonban ennek nem tett eleget, és kerékpárját tolva haladt tovább. Ekkor az egyik rendőr a panaszos után ment, és mivel a panaszos a további felszólítások hatására sem állt meg, vele szemben bilincset alkalmazott, továbbá közölte, hogy szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítja a Törökszentmiklósi Rendőrkapitányságra.

A panaszos és a rendőrök előadása egybehangzó abban, hogy a panaszos saját elhatározásából kívánt távozni a helyszínről, és nem várta meg, hogy a rendőr nyilatkozzon arról, hogy az intézkedést befejezte, és a panaszost útjára bocsássa.

Az Rtv. 19. §-ában, az intézkedés alá vont személyeket terhelő kötelezettségek kapcsán rögzíti, hogy a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – fő szabályként – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A Szabs. r. 40/A. § (1) bekezdése értelmében, aki a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el, és ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Az az előállítási ok, amelyre a rendőrök hivatkoznak (a szabálysértés felszólítás ellenére való továbbfolytatása), abban az esetben állhatott fent, amennyiben az események a rendőrök elmondása szerint zajlottak, azaz ők a panaszost többször felszólították arra, hogy ne hagyja el a helyszínt, de e felszólításnak a panaszos nem engedelmeskedett.

Amennyiben azonban az eseménysor a panaszos elmondása szerint játszódott le – tehát úgy, hogy amikor elindult a kerékpárt tolva, a férfi rendőr azonnal megbilincselte, és a szolgálati gépkocsiba ültette –, az előállítási ok nem valósulhatott meg, hiszen ebben az esetben nem történt meg a felszólítás, illetve (amennyiben a rendőrnő „kiabálását”, amelyről a panaszos beszámol, felszólításnak tekintjük) a panaszosnak a felszólítást követően már nem volt lehetősége a szabálysértést abbahagyni, így a szabálysértés „folytatása” sem állapítható meg.

A Testület az eset összes körülményének figyelembe vételével a panaszos által elmondottakat fogadta el, különös tekintettel arra, hogy a panaszos – a rendőri jelentés szerint is – mindvégig együttműködő volt: adatait (a valóságnak megfelelően) bediktálta, az alkoholszondát

megfújta, a terhére rótt szabálysértések elkövetését nem vitatta. Mindezek alapján nem életszerű, hogy ha megfelelően tájékoztatják, elhagyja az intézkedés helyszínét. Szintén a panaszos verzióját támasztja alá, hogy amennyiben valóban ki akarta volna vonni magát az intézkedés alól, úgy nyilvánvalóan a kerékpárra felszállva próbálta volna elhagyni a helyszínt, mivel az sokkal gyorsabb helyváltoztatást tesz lehetővé, ő azonban a rendőri jelentés szerint is gyalogosan, a biciklit tolván indult el.

Mivel pedig a Testület a panaszos verziója alapján állapította meg a tényállást, arra a következtetésre jutott, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulatában foglalt előállítási feltétel nem állt fent, így **az előállítás jogalap hiányában sértette a panaszos személyes szabadsághoz fűződő jogát.**

4) A panaszos előadása és a rendőrségi iratok tanúsága szerint a panaszossal szemben a rendőrök bilincset alkalmaztak.

A Testület megítélése szerint a jogszerűtlen előállítás érdekében alkalmazott bilincselés nem lehet jogszerű, így a kényszerítő eszköz alkalmazása – az előállítás alapjogot sértő jellegéből fakadóan – is megvalósította a panaszos emberi méltóságának sérelmét, a Testület azonban ettől függetlenül megvizsgálta a kényszerítő eszköz alkalmazásának egyedi körülményeit.

Az Rtv. 48. §-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi, amelynek (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs használatának esetköreit. Eszerint bilincs használata különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető; vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja; akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg; akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg; aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A rendőri jelentés szerint a panaszossal szemben bilincs alkalmazására szökés és ellenszegülés megakadályozása érdekében került sor.

A Testület a fentiekben kifejtettek miatt a panaszosi előadásra hivatkozott a tényállás megállapításánál, ezért a végig együttműködő magatartást tanúsító panaszos részéről nem látott megállapíthatónak olyan magatartást, amely akár a szökés, akár az ellenszegülés lehetőségét felvetette volna.

Ezen túlmenően azonban le kell szögezni, hogy a rendőri verzió alapján is megállapítható a bilincselés jogszerűtlensége. A Szolgálati Szabályzat 58. §-a szerint a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan. Ezt erősíti a fent idézett 60. § azon kitétele, amely

szerint bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg.

A rendőri jelentésben nem szerepel olyan momentum, amely arra mutatna, hogy az egyébként rossz egészségi állapotban lévő panaszossal szemben a testi kényszer alkalmazása ne mutatkozott volna célravezetőnek. Ezért a Testület szerint még abban az esetben sem lett volna a bilincshasználat jogszerű, ha az események a rendőrök által leírt módon következtek volna be.

A konkrét esetben tehát a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a jogszerűtlen előállítás érdekében alkalmazott bilincselés már önmagában is alapjogot sértett. A rendőri jelentésből sem volt azonban feltárható olyan körülmény, amely alapján arra a következtetésre lehet jutni, hogy a testi kényszer alkalmazása az adott helyzetben ne lett volna elégséges, ezért a Testület a bilincseléssel összefüggésben megállapította a panaszos emberi méltóságához való jogának megsértését.

5) Azon túl, hogy a panaszos emberi méltóságának megsértését a Testület a bilincselés kapcsán már megállapította, az említett alapjog sérelmét megvizsgálta a panaszos azon állításával összefüggésben is, miszerint az eljáró rendőr az intézkedés helyszínén és a kapitányságon is kiabált vele, ami számára rendkívül megalázó volt.

A rendőrség a panaszosnak az intézkedés hangnemével összefüggő állítására nem reagált, így nincs rendőri nyilatkozat sem arról, hogy az intézkedés helyszínén, sem pedig arról, hogy a rendőrkapitányság épületében milyen hangnemet használtak a panaszossal szemben.

A Testület töretlen gyakorlata az, hogy a rendőrség tudomására hozott, de általa nem cáfolt panaszosi állításokat – amennyiben más kétség nem merül fel – valónak fogadja el.

Erre való tekintettel a Testület az intézkedés hangnemével összefüggő panaszosi sérelem kapcsán szintén megállapította a panaszos emberi méltóságának megsértését.

6) A panaszos sérelmei közt végül említi, hogy fogvatartása befejezését követően mintegy 14 km-re fekvő otthonába gyalog kellett hazamennie.

Elmondása szerint az intézkedés végeztével megkérdezte a rendőröket, hogy hogyan jut haza, amire az ügyeletes tiszt azt válaszolta, majd hazaviszik. Éjfél körül az intézkedő rendőr felszólította, hogy menjen be a parancsnokhoz, és köszönje meg azt a szívességét, hogy hazaviszik. Mivel a panaszosnak elege volt a megaláztatásokból, azt mondta, hogy senkinek nem köszön meg semmit, inkább hazamegy egyedül. Az intézkedő rendőr ekkor az ajtóra mutatott, és felszólította, hogy távozzon.

A rendőri jelentés ezzel szemben arról számol be, hogy amikor a panaszost 23 óra 55 perckor szabadon bocsátották, az egyik eljáró rendőr – betegségére tekintettel – felajánlotta neki, hogy a rendőrök hazaszállítják, a panaszos azonban a segítséget visszautasította, és gyalog indult hazafelé.

A Testület a panaszos állítását igazolandó térképen mérte le az intézkedés helyszínének távolságát a Törökszentmiklósi Rendőrkapitányságtól, ami kb. 11,3 km és amelyet gyalogosan kb. 2 óra 15 perc alatt lehet megtenni.

Az elektronikus menetrend tanúsága szerint továbbá T. városból K. községre az utolsó járat 21 órakor indul, útvonalán haladva – a településen lévő az első és az utolsó megálló esetében – 12,7-13,7 km-t tesz meg.

A Testület a panaszos sérelmével összefüggésben utal az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésében szereplő általános követelményre, amely szerint „a Rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” Szükséges továbbá említeni a 17. § (1) bekezdésének előírását is, miszerint „a Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”

Nem lehet vitás, hogy súlyosan veszélyezteti az egészséget és a testi épséget, ha valaki arra kényszerül, hogy éjszakai órán, lakott területen kívül több mint 10 km-t tegyen meg gyalogosan. A panaszos rossz egészségi állapota helyzetét kétségtelenül tovább rontotta.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezésekből egyértelműen levezethető a rendőrség azon kötelezettsége, hogy egy ilyen súlyos fokban veszélyeztető helyzetet megelőzzön.

Abban egybeesik a panaszosi és a rendőrségi nyilatkozat, hogy a rendőrök felajánlották a panaszosnak, hogy hazaviszik, és ezt a panaszos visszautasította. A Testület az ügy összes körülményének mérlegelése alapján sem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban, hogy a hazaszállítás felajánlására és visszautasítására milyen módon került sor, így **nem tudott döntést hozni abban a kérdésben, hogy ebben a vonatkozásban sérült-e a panaszos méltósága, illetve testi épséghez, egészséghez fűződő joga.**

IV.

A fentiek alapján a Testület a panaszos igazoltatását, valamint az alkoholszonda alkalmazását jogszerű rendőri intézkedésnek minősítette, amely nem eredményezte a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának és tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését.

Arra a következtetésre jutott azonban, hogy az előállítás jogalap hiányában történt, ezért sértette a panaszos személyes szabadsághoz fűződő jogát Ezen túl a jogszerűtlen előállítás érdekében alkalmazott bilincselés, valamint az intézkedés során alkalmazott rendőri hangnem alkalmas volt arra, hogy a panaszos emberi méltóságának megsértését eredményezze.

A Testület az ügy összes körülményének mérlegelése alapján sem tudott ugyanakkor megnyugtatóan állást foglalni abban, hogy a hazaszállítás felajánlására és visszautasítására milyen módon került sor, így nem tudott döntést hozni abban a kérdésben, hogy ebben a vonatkozásban sérült-e a panaszos méltósága, illetve testi épséghez, egészséghez fűződő joga.

A Testület megítélése szerint a megvalósult sérelmek elérik a súlyosság azon fokát, amely indokolttá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak, ezért döntését a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki.

Budapest, 2011. január 12.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Féja András
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET